

PORTRETTEEN VAN SINT-JAN Nr. 7

Dr. A. Van den Bon

Cardioloog in St.-Jan van 1930 tot 1966

Deel II

Red. Tot daar dan die aanvulling van het boek (zie vorig nummer). Dokter, u heeft wel nog andere interessante gegevens.

Dr. VDB. — Er waren in heel het jaar 1900 tweeduizend patiënten binnengekomen waarvan er op 31 december nog tweehonderd in 't hospitaal verbleven.

In de materniteit bleven op diezelfde datum 8 vrouwen in behandeling. Er waren voor heel het jaar 1900 negen-enzeventig geboorten waarvan zeventien bij ongehuwde moeders. Een materniteit stond toen om die reden niet op zo'n goed blaadje als nu.

Ik breng altijd de ontwikkeling van de geneeskunde min of meer in verband met ons hospitaal. Zo heb ik in verband met het St.-Antoniusvier (bl. 379 van mijn boek) dit ontdekt :

«In onze streken had St.-Antonius, de eremijt, zijn hoofdkwartier te Belle (Bailleul) in Frans-Vlaanderen. Ons hospitaal liet zich anno 1416, in zekere zin, tegen deze ziekte verzekeren voor de som van 7 pond. Die verzekering werd in 1419 uitgebreid tot 8 van onze grote hoeven, tegen de som van 36 shellingen.» Dat is geen geringe som om de bijstand van de hemel af te smeken.

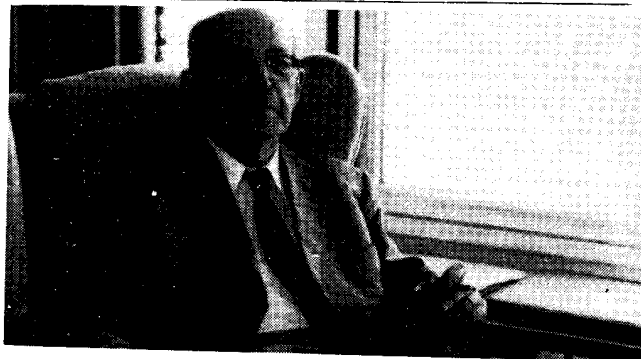
In de bijdragen over Sint-Markoen door de heer Demarest, staan ook enkele zinsneden die er zouden kunnen bijgevoegd worden om het verband met St.-Janshospitaal aan te wijzen.

Ik zou het liefst hebben, als mijn zoon ooit op pensioenleeftijd is, dat hij er dan een tweede uitgave zou van verzorgen. Hij zal al de verbeteringen en bijvoegsels klaarvinden en hij kan het, omstreeks het jaar 2000, bijwerken met een overzicht van de vooruitgang van de geneeskunde gedurende zijn leven. Hij zal er ongetwijfeld evenveel genoegen aan beleven als ik, maar of het een voordelige erflating is, dat kan ik niet voorzien. Als hij het niet doet, dan reken ik op mijn kleinzoon Luc, die een goed verstand heeft en roeping voor geneeskunde. Die kan dan in 2030 hetzelfde doen, «als 't God geliefd», zou mijn moeder er bijgevoegd hebben.

RED. — Akkoord, Dokter, dit boek is onvolledig. Maar als basiswerk staat het ook alleen.

U bent een man die graag reist, ook in uw boek. Soms bent u op tocht in de kunsthistorie van Spanje, als wij u hier in St.-Jan zouden vermoeden. Er zijn kunsthistorici die dat niet altijd aanvaarden.

Dr. VDB. — Kijk eens, ik heb mijn boek geschreven volgens mijn eigen opvatting. Dat is nogal begrijpelijk, denk ik. Had ik bijvoorbeeld raad gevraagd aan E.H. Viaene, dan zou het geschiedkundig natuurlijk veel beter geweest zijn; maar het zou dan ook zuiver geschiedkundig opgesteld zijn en moeilijker om lezen; terwijl

ik het schreef op een verstaanbare manier, met een beetje uitweiding over reizen en zo... om het voor de verpleegkundigen en het personeel leesbaar te maken. Dat was de bedoeling.

Historische boeken bereiken een klein publiek en nu heeft bijna iedereen in het hospitaal het gelezen. Ik ben tenslotte medicus en heb het aksent gelegd op de geneeskunde.

In februari laatstleden kreeg ik nog een brief van Prof. W.A. Moonen van de Universiteit van Nijmegen. Hij schreef me dat hij zelden zoveel genoegen beleefd had als bij het lezen van de peripetieën van de strijd tussen de middeleeuwse barbiersdokters en chirurgijnen en de vele humoristische opmerkingen die hij in mijn boek aangetroffen had.

Dat is een beoordeling die voor mij meetelt.

Veruit het voornaamste deel van het boek handelt over de vooruitgang in de geneeskunde; ook voornamelijk over de veranderingen in ons hospitaal, en niet over algemene historische zaken. De basis van het boek is de geneeskunde en haar evolutie; de rest is bijzaak.

RED. — Dokter, u bent nu nog in het bestuurscomité van de school.

Dr. VDB. — Het belangrijkste lid van dit comité is de directrice van de school. Ik ben nog wel voorzitter, maar mijn voornaamste taak bestaat in het voorzitten van de jury's van de examencommissies, alsook het voorzitten der besprekingen van de proefwerken van de leerlingen van het 4e jaar 'sociale verpleegster'.

Er is aan dat werk niet veel verdienste. Diegenen die verdiensten hebben, dat zijn de collega's die les geven en ook blijven geven, en de full-time-leraars die — zowel leken als zusters — hun taak met toewijding vervullen. Ik zou hier twee mensen in het volle licht van de schijnwerpers willen stellen: namelijk Zuster Leona Claerhout, die bijna twintig jaar lang, met een helder doorzicht en vaste hand, de school bestuur heeft en tot hoge bloei gebracht, en ook haar opvolgster, Zuster Theresia Deraeve, die het al vijftien jaar, met hetzelfde talent en met dezelfde vastberadenheid, voortdoet.

Dank zij die twee uitmuntende zusters is mijn werk een sinecure en kan ik het, zelfs op mijn leeftijd, nog voortdoen, zonder dat er iemand aan denkt om na-ijverig te zijn.

RED. — Dokter, u die een paar generaties ouder bent, hoe ziet u onze jeugd en ook haar toekomst, alsook de toekomst van de school?

Dr. VDB. — Onze jeugd staat hoog boven het peil van vijftig jaar geleden. Ze is veel meer ontwikkeld. Onze jongeren spreken en schrijven hun taal bijna onberispelijk. Ze hebben nog evenveel toewijding als vroeger en achter hun technische bekwaamheid staat nog altijd het kristelijk ideaal van naastenliefde. Ze worden hoog

gewaardeerd en hun toekomst is verzekerd. Onze leerlingen en oud-leerlingen weten dat ze verantwoordelijk zijn voor de faam van het Sint-Janshospitaal, en zolang als er zusters zijn van St.-Jan is de leiding in goede handen.

RED. — Ik weet, dokter, dat u uit een traditionele familie komt. Uw vader en uw broer waren burgemeester te Sijsele, uw zoon is dokter.

Dr. VDB. — Beter gezegd, een traditionele Vlaamse familie. De genealogie werd destijds opgemaakt door de vroegere pastoor van Sijsele, E.H. C. Denorme. Hij kon opklimmen tot 1550. Van het begin af tot in de laatste tijd waren er geregeld priesters in de familie. Ik had een grootoom-jezuïet, die 50 jaar missionaris was in Indië; drie broers van mijn vader waren scheutist-missionaris. Een grootoom, broer van die jezuïet, was dokter te Oedelem, ook provincieraadslid en burgemeester. Dat was ook het streefvoorbeeld van mijn vader om het ook een eind ver te brengen in de wereld. Van die grootoom had ik in mijn kinderjaren gehoord dat hij destijds in de provincieraad het eerst Vlaams heeft gesproken. Ik las laatst in het eerste deel van de gedenkschriften van Frans Van Cauwelaert, ingeleid en aangekend door Prof. H. De Schrijver, op bl. 44, « dat Karel-August Van den Bon, arts en burgemeester te Oedelem, 1888-1890, een verslag voorlas in de Vlaamse taal en dat enkele leden dreigden de zaal te verlaten. » Er werd toen beslist dat alle Vlaamse verslagen in het Frans zouden vertaald worden. Het Handelsblad beklaagde er zich over, in een nummer van 1898, dat in de jongste tijd de besprekingen in de Provincieraad nagenoeg uitsluitend in het Frans werden gedaan.

« Dr. Van Steenkiste (pagina 469-470 van mijn boek) mislukte in 1889 eveneens in een poging om de ver Vlaamsing in het gemeentelijk bestuur te Brugge te verwezenlijken. » (bl. 45 van diezelfde memoires).

Mijn vader was oorspronkelijk onderwijzer. Hij zag daar niet genoeg brood in voor de studies van zijn drie zoons en heeft dan meteen een fabriek opgericht voor scholen en bureelbehoeften. Hij had ook nog een politieke hobby en is kort na wereldoorlog 14-18 in de provincieraad gekomen.

RED. — Dokter, wij zijn in de laatste jaren vaak samen geweest. U hebt me toen eens verteld over een taalrel in uw schooltijd of zo.

Dr. VDB. — Ja, dat was in de retorca van... het schooljaar 18-19. Dat was de periode van de frontsoldaten die terugkwamen. Er was toen een opflakking van het studentikoze flamingantisme, ook in de colleges. Toen hadden we een beetje strijd tussen een groep die franskiljon was en een groep idealistische flaminganten. De principaal trachtte wel onzijdig te blijven, met een neiging naar franskiljonisme. We waren nogal heftig in die tijd en er werd wel meer ruzie gemaakt... dan nu. Wij hebben ook eens bij een patriottische filmvertoning in de Saaihalle geprotesteerd door het zingen van « De Vlaamse Leeuw » na de officiële Brabançonne. Dit heeft een fel protest uitgelokt in 'La Libre Belgique'. De Brugse redakteur van die franssprekende krant kwam daar fel tegen op. Hij schroefde dat op tot het beruchte « incident de Bruges » dat wekenlang stof deed opwaaien in Brugge en in de Brussels francophone pers. We waren wel een hechte groep fanatieke Blauwvoeters, in het voetspoor van Hugo Verriest en Berten Rodenbach.

Dat is me ook in Leuven en later bijgebleven, vooral in de eerste jaren, met het fameuze Groot-Nederlands stu-

dentencongres op de zolder van de Boerenbond in Blauwput en de uitsluiting van verschillende van mijn Vlaamse vrienden.

DER. — Dokter, wij kunnen hier in uw appartement aan zee mijmeren over die « Blauwvoet », over de verte en de rust... van de zee. Ik ben ervan overtuigd dat u een gelukkig man bent.

Dr. VDB. — Ja, het is waar, ik ben een gelukkig man. Ten eerste, omdat ik van karakter een optimist ben en altijd geweest ben, ook tegenover mijn zieken. Dit is ten andere één der factoren om als dokter succes te hebben bij de patiënten. Ten tweede, omdat ik nu in mijn oude dag de kans heb om, na geneeskunde, me bezig te houden met verschillende andere wetenschappen. Ik lees zeer graag en zeer veel, en hou me intens bezig met alles wat geschiedenis is, met biografieën van voornamen mensen, met archeologie enz. Ik ben zeer blij dat ik van de Heer nog de tijd gekregen heb om me daarmee bezig te houden.

Ik haal al mijn leesmateriaal uit onze Brugse stadsbibliotheek en dat is niet weinig. Gelukkig dat ze zo rijk voorzien is. De zeer vele boeken die ik nog altijd lees, zouden anders een onbetaalbare luxe zijn. Dank zij het bekwaam bibliotheekbestuur komt er bijtijds iets nieuws bij en het is trouwens uitzonderlijk interessant om bijvoorbeeld over het Bourgondisch tijdperk, of de Kruistochten, of Karel de Stoute en Lodewijk XI, de mening te kennen van verschillende auteurs.

RED. — Dokter, na een ernstig interview, misschien als slot nog een anekdote!

Dr. VDB. — Er staat er ene op bl. 335 van mijn boek. Het is de moeite waard om die te herlezen, omdat ze ons leert begrijpen hoe ook de middeleeuwse mensen vertrouwen hadden in hun onwetende dokters. Ik vertel u een andere, die een les is tegen overmoed. Ik ging, vele jaren geleden, met een collega uit St.-Andries, op consultatie in de polders van Houtave, bij een oude boer die al weken zwaar ziek was met hoge koorts. Hij leed aan etterfleurus, en bij een pleuraalpunctie spoot de dikke, gele etter met kracht uit mijn naald. Ik zei hem: « Vriend, kom maar eens mee naar het hospitaal. We gaan daar met Sebrechts een wiek in steken en ge zult binnen een paar weken genezen zijn, en anders gaat ge dood. » Ik heb u al gezegd, dat de mensen vroeger een hekel hadden aan het hospitaal. Die boer had er, in de werkelijke zin, een broertje aan dood en hij bleef halsstarrig weigeren.

Toen ik drie maanden later aan mijn collega vroeg, hoe het met die patiënt was afgelopen, vernam ik tot mijn stomme verbazing, dat hij springlevend, en wel zonder operatie, genezen was. Dat zou nu, met de antibiotica, geen verwondering baren; toen was het, in dit speciaal geval, bijna een mirakel.

RED. — Toen ik van de zeedijk wegreed, heb ik architect Lantsoght ontmoet, de bouwheer van ons nieuw A.Z.. We hebben samen een pintje gedronken, en ik was blij hem te kunnen vertellen over een rustig en zelfzeker man, die eerlijk en spontaan zijn fouten opbiechtte, maar die juist door die zelfkennis een prachtige carrière gemaakt heeft, en een rijke oogst aan kunstgeschiedenis heeft opgedaan. Een echt gelukkig man. Een man voor wie ik een grote waardering heb. Die man is Dokter A. Van den Bon, 78 jaar jong.

A. De Blicck
Dienst Fotografie.